

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

10. De pœnis detinentium vel non solventium decimas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

omni, sicut & alia decimæ, *cap. Non est 22. cap. Cum contingat 29. hoc tit.* Ac proinde si novalia appareant inter duas Parochias, prout intra limites huius vel illius exsurgunt, ad hanc vel illam pertinebunt ex illis decimæ, pro modo limitum: adeo ut si tres partes novalium exsurgant intra limites unius Parochiæ, & quarta pars intra limites alterius, illa tres partes decimarum, hæc quartam habere debeat. Si verò nulli appareant limites, quibus novalia regi possint, cum sit inter eas divisio, ut voluit Henricus Bohic. *per cap. per vniuersis 5. h. tit.* aut Episcopus, cui volet, suo iudicio eas assignabit.

4. Nec privilegium concessum alicui, etiam Clerico vel Monasterio, de decimis in aliena Parochia percipiendis, comprehendit novalia, nisi rationabilis causa ostendatur, cur comprehendere debeat, *d. cap. Cum contingat.* nam verius est, ut docet Rebuffus *d. q. 1. n. 14. n. 13.* illum texum intelligi generaliter de omni eo, qui vel præscripserit, vel consuetudine, aut concessione etiam a Papa acquisiuerit in aliqua Parochia, ut is novalium non habeat decimas, nisi has quoque ad se pertinere doceat.

5. Similiter si quis, sive Clericus, sive Laicus, sive Monasterium præscripserit decimas in aliquo loco, & fiant ibidem novalia, decimam eorum non habebit, sed illius loci Curatus, *d. cap. Cum contingat & ibi Glossæ ac DD.* Ratio est, quia præscriptio in uno prædio non extenditur ad aliud, *d. e. Cum in sua 30. hoc tit.* nisi etiam possideret novalium decimas tempore immemoriali, sine titulo aut cum titulo, quadraginta annis, vel nisi præscripserit decimam in qua parte prædij & alia pars fiat novalis, *d. e. Cum in tua;* modò scilicet appareat esse unum prædium.

6. Ubi etiam notandum circa præscriptionem decimarum, eum, qui præscripserit decimas frumenti in aliquo prædio, si ibi semineretur avena vel alia species, habiturum etiam avenæ vel alterius rei ibi seminatae decimam, ne res diverso jure censetur, *d. e. Cum in sua. Eum qui D. De usu cap.* Et in dubio decimæ præscriptio est realis censenda, id est, terram concernens, non speciem fructuum perceptorum: ac proinde qui in certa terra decimam præscripserit, videtur quoad omnes illius terræ fructus præscripsisse. Qui plura de decimis novalium desiderat, videat Rebuffum *d. q. 14. & Alex.*

Monetam *De decimis cap. 4. à num. 50*

7. Denique circa actionem, quæ decimæ exigere possunt, & modum procedendi in earum exactione, videatur Rebuffus, *d. Tract. De decimis, q. 9.* Moneta *c. 8. cum aliis quos citat.* Ubi tamen observandum ex Concordatis Brabantiarum, decimarum cognitionem in possessorio ad Principem, in petitorio ad Ecclesiam spectare, si non agatur de decimis infeudatis, etiam per Ecclesiam possessis, *ex §. In causis merè in Concord. Brabant.* ubi inter decimas infeudatas maxime censent referendas, quæ ad ipsum Principis dominium spectant, de quo privative Concilium solet cognoscere Ita Zypæus *hoc tit. n. x. in fine, §. X.*

De pœnis detinentium vel non solventium decimas.

Quemadmodum detinentes tributa multis afficiuntur pœnis, ut in *can. Si tributum xi. q. 1. Tit. Cod. Sine censu vel reliquis fundum comparari non posse. & Tr. de annis & tributis lib. 10.* ita etiam non solventes aut detinentes decimas, quæ sunt tributa egentium animarum, *can. Decima xvi. q. 1. Tua 26. h. t.*

Ac primò quidem tamquam configentes Deum, humano more loquendo, *can. Revertimino xvi. q. 1.* digni sunt animadversione divini iudicii, *juxta e. Quamvis 17. h. t.*

Secundò, semper in fame & penuria male dicti erunt: nam timendum est, ut quisquis Deo debitum suum subtrahit, ne ei auferat Deus necessaria sua, *can. Admonemus xvi. q. 2.* Contrà verò eas solvens dives erit & benedictus, *d. can. Revertimini in verb. & effundam, &c.* Hinc majores nostri idèd copiis omnibus abundabant, quia Deo decimas dabant, & Cæsari censum reddebant: modò autem quia decessit devotio Dei, accessit indictio fisci. Novalium partiri cum Deo decimas, modò autem totum tollitur. Hoc tollit fiscus, quod non accepit Christus. Ita Divus Augustinus *can. Majores xvi. q. 7.*

Tertiò, decimas non solvens infirmitatem & ægrotudinem, tandemque mortem etiam æternam incurrit: solvens verò sanitatem corporis & animæ ac cœlestia dona consequetur, *d. can. Decima.*

Quartò, non solvens decimam ad decimam

yy

revoca-

revocabitur, *d. can. Decima*, id est, tantum decima ei remanebit, aut dæmonibus, qui sunt decima pars Angelorum, associabitur, *ut ibid. exponit Gloss.* & impio dabit militi, quod dari non vult sacerdoti, *d. can. Decima.*

Quintò, res invadit & rapit alienas: nam detinere injustè, idem est, quod rapere, *Glossa ad d. can. Decima*, imò sacrilegium committit, *can. fin. xvi. qu. 1. cap. Quisquis ibid. qu. 4. & can. Decimus ibid. qu. 7.*

Sextò, excommunicari potest & debet, *can. Omnes Decima xvi. q. 7. can. Statuimus ibid. q. 1. e. Pervenit, e. Ad hac, & similibus, hoc tit. Clement. Dispensiofam De judicio, Concil. Trident. Sess. 25. cap. 12. De reformat.* Non verò ipso jure est excommunicatus, ut colligitur ex citatis Juribus, solum comminantibus excommunicacionem.

Denique indignus Ecclesiastica est sepultura: *Rebuff. De decimis qu. ult. n. 15. per e. Prohibemus 19 h. 1. ubi Gloss. Abbas, & alii.*

De pœnis Religiosorum gravantium vel fraudantium Ecclesias circa decimas, videatur *Clemens. 1. De decimis.*

§. XI.

De Primitiis.

1. Primitia qua dicantur.
2. Debitas esse ex præcepto.
3. Quantitas Primitiarum ex consuetudine definienda.
4. Debentur proprio Parocho.

Primitiæ distinguuntur ab Oblationibus, quod oblationes, ut diximus sint, quæcunque de propriis & licitis rebus à fidelibus Deo offeruntur: Primitiæ verò vocentur primi fructus agrorum & arborum, Deo, ut largitori omnium bonorum, vel ejus Ecclesiæ dari priusquam alii ejusdem generis nostris usibus deputentur. Equum enim est, ut Deum, creatorum bonorum largitorem, primorum oblatione in signum grati animi recognoſcamus. Sic Abel, de pecoribus, Cain de frugibus terræ obtulit, *Genes. 4.*

1. Et quidem primitias olim lege divinâ scriptâ debitas fuisse, constat ex variis Scripturæ locis, & nominatim *Malach. 3.* ubi conqueritur Deus de Judæis, quod decimas & primitias non solverent.

2. At verò Jure Canonico quidem eas non deberi existimant: alia contra, *arg. can. Decimas & can. Revertimini xvi. q. 7.* Sed verior sententia aliorum opinantium ex præcepto debitas esse duobus casibus, scilicet si sit consuetudo eas præstandi, & quando Ministri Ecclesiæ indigent: hisque duobus casibus eas retinentes excommunicari, *juxta can. Præter hoc §. 2. dist. 32.* alias autem esse de consilio.

3. Quantum vero ad quantitatem primitiarum attinet, probabilius est, eam non esse speciali nomine definitam à jure, ac proinde arbitrio offerentium relictam, aut recurrentium ad consuetudinem, quæ optima legum est interpret, ut ea pars solvatur, quæ usu & consuetudine præstari solet. Nam & parvam fuisse primitiarum quantitatem patet ex *d. can. Revertimini*, Nec obstat *e. 1. hoc tit.*, quia quod ibi dicitur non est definitio legis seu juris, sed magistrorum duntaxat traditio, ad occurrendum avaritiæ Sacerdotum. Vide *can. fin. xvi. qu. 4. & can. Diaconi dist. 93. & Azor. Instit. Moral. lib. 7. c. 29.*

Quod si magna sit penuria Parochi, seu ejus cui primitiæ debentur, nec aliqua inibi sit consuetudo, spectanda erit consuetudo vicinioris loci, ut in *e. Cum olim sup. De consuetudine*, si vero vicinorum locorum diversæ sint consuetudines eligenda erit mediocritas, vel quod minimum est, aut arbitrio solventis standum. Latè *Boëtius Decis. 136. n. 4. 5.*

4. Cæterum licet primitiæ Deo offerantur, tanquam bonorum largitori, *d. can. Revertimini*, tamen quia Deus suam partem dedit Sacerdotibus & Leviticis, cultui divino inservientibus, ideo solvendæ sunt & debentur proprio Parocho aut Clericis, qui pro offerentibus preces fundunt, *can. Ecclesias §. item cum decimis xiii. qu. 1. & similibus.* Quarum quidem primitiarum solutionem non tenetur Parochus statim maturis fructibus acceptare, sed novem diebus debent esse apud matrem, id est, in spica, quæ est mater grani, *Gloss. in l. Stipulatio ista §. 38. in V. incertam D. De verb. oblig. maxime in primitiis & decimis vitulorum & agnorum*, si voluerit Sacerdos tempus in solutione expectandū est, ut tamdiu sint apud matrem, quamdiu periculum est, ne pereant, si à matre separantur.

Boëtius d. Decisione 236. sub

num. 2.

TITU.